

Prisindex i producent- och importled, varor

År 2004 med basår 1990=100

PR0301

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Priser och konsumtion

A.2 Statistikområde

Prisindex i producent- och importled

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistiken är officiell till och med 4-siffernivån enligt SPIN 2002.

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Mats Haglund

Telefon: 08-506 945 05

Telefax: 08-506 946 04

e-post: mats.haglund@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Mats Haglund

Telefon: 08-506 945 05

Telefax: 08-506 946 04

e-post: mats.haglund@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt 7§ statistiklagen (SFS 2001:99). Närmare föreskrifter om uppgiftslämnandet ges i Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB FS 2001:17).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

Originalblanketter sparas i tre år.

A.9 EU-reglering

Reglering enligt Rådets förordning nr 1165/98 om konjunkturstatistik.

A.10 Syfte och historik

Prisindex i producent- och importled avser att redovisa den genomsnittliga prisutvecklingen i producent- och importledet, totalt och för olika varugrupper. Priserna mäts i det första distributionsledet då varorna levereras från svenska producenter respektive första inköpsledet då varorna kommer in i Sverige.

Prisindexserier med indelning på grova varugrupper finns beräknade från 1860. Fr.o.m. 1920 redovisades månadsvis partiprisindex med en mer fast struktur och finare varugrupsindelning än tidigare. Sin moderna utformning fick statistiken 1963, då en mer systematiserad internationell branschnomenklatur infördes.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används huvudsakligen för:

- a) omräkning av nominella belopp till belopp i fasta priser i nationalräkenskaperna, utrikeshandelsstatistiken och annan ekonomisk statistik;
- b) ekonomisk analys, bl.a. som underlag för ekonomisk-politiska beslut, och;
- c) prisreglering i långsiktiga avtal.

A.12 Uppläggning och genomförande

Månadsvis samlas in knappt 4 000 prisuppgifter från ungefär 1200 företag, med uppdelning på producentpriser vid försäljning på hemmamarknaden respektive exportmarknaden samt importpriser. Med några undantag täcker undersökningen produkter från jord- o skogsbruk, fiske, mineralutvinning, tillverkningsindustri samt el, gas, värme- och vattenförsörjning. Uppgiftsinsamlingen pågår under perioden 1:a – 20:e (ca.) i månaden efter statistikmånaden och publiceras kring den 25:e. Ca 1/2 av uppgifterna samlas in via knapptelevon (TDE) och flertalet av de övriga med hjälp av skyttelblanketter.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

-

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Syftet med Prisindex i producent- och importled är att *varugrupsvis* beskriva prisutvecklingen på svensktillverkade varor, med uppdelning på hemmamarknad och export, samt på importerade varor. Beräkningarna bygger på prisuppgifter som insamlas från företag avseende ett urval av varor hänförliga till jord- och skogsbruk, fiske, mineralutvinning, tillverkningsindustri samt el, gas, värme- och vattenförsörjning.

Den ekonomiska indexteorins *output-* eller *inputprisindex* tar som utgångspunkt ekonomiska agenter maximerings- respektive minimeringsproblem. Outputprisindexen svarar på frågan: Vad är förhållandet mellan de maximala intäkter som ett företag, under två olika prissituationer, kan erhålla vid försäljning av sin output, givet en viss nivå på input? Inputprisindexen svarar på frågan: Vad är förhållandet mellan de minsta kostnaderna som ett företag, under två olika prissituationer, har för förbrukning av input, givet en viss nivå på output? Prisindex i producent- och importled syftar primärt till att ange prisutvecklingen för enskilda produktgrupper snarare än prisutvecklingen för ekonomiska agenter. Det är därför tveksamt i vilken utsträckning som de beräknade indextalen kan ses som approximationer av dessa teoretiska index.

Vad som uppfattas som kvalitetsförändringar, och värdet av dessa, skiljer sig mellan de teoretiska *output-* och *inputprisindexen*. Således gäller för ett *outputprisindex* att kvalitetsförändringar är sådana förändringar som innebär att nivån på input måste ändras, och värdet av kvalitetsvärderingen är (i outputprisindex sett från producentens synvinkel) lika med kostnaden för den ändrade inputen. För ett *inputprisindex* däremot är kvalitetsförändringar sådana förändringar som

påverkar nivån på output, och värdet av kvalitetsförändringen är (nu sett utifrån den som förbrukar inputen, köparen) lika med värdet av den ändrade outputen. I jämvikt är värdet av en viss kvalitetsförändring lika för producenten och köparen, men i en praktisk mätsituation talar mycket för att en värdering av en viss kvalitetsförändring kan falla olika ut beroende på om den baseras på ett producentperspektiv (outputprisindex) eller på ett förbrukarperspektiv (inputperspektiv). Det beror delvis på att det inte råder jämvikt, men kanske främst på att man med de olika utgångspunkterna valt metoder för vilka mätfelen skiljer sig åt.

”Mätpraktiskt” ligger det närmast till hands att när det gäller hemmamarknadsprisindex och exportprisindex betrakta kvalitetsförändringar ur producentens perspektiv. Det är ju producenten som är uppgiftslämnare. På motsvarande sätt ligger det närmast till hands att när det gäller importprisindex betrakta kvalitetsförändringar ur köparens perspektiv. I det fallet är det ju köparen som är uppgiftslämnare. Även från den ekonomiskt teoretiska utgångspunkten bör exportprisindex ses ur producentperspektivet när det gäller kvalitetsförändringar, och importprisindex ur förbrukarperspektivet, eftersom dessa index ur svensk ekonomisk synvinkel entydigt utgör output respektive input. Hemmamarknadsprisindex däremot, används för fastprisberäkning av såväl input som output. I princip skulle det alltså finnas skäl att se olika på värderingen av kvalitetsförändringar beroende på om det är output eller input som skall deflateras. Nationalräkenskapssystemet, som är den främsta mottagaren av prisindexen, är emellertid en strikt bokföringsmässig ansats där debet och kredit skall kunna stämmas av i såväl löpande som fast priser. Det innebär att olika index inte kan användas för fastprisberäkning av en viss produkt(grupp), då den utgör output i ett förädlingsled och då den utgör input i ett annat led eller ingår i slutförbrukningen, utan att det leder till inkonsistenser vid avstämningen.

Prisindex i producent- och importled har således i praktiken en vag anknytning till de teoretiska begreppen *input-* och *outputprisindex*, men som en allmän riktlinje för val av metod för kvalitetsvärdering är det producentperspektivet som är norm för hemmamarknadsprisindex och exportprisindex, och förbrukarperspektivet som är norm för importprisindex (se vidare avsnitt 2.2.3 Mätning). Det här innebär t.ex. att den principiella synen på kvalitetsförändring skiljer sig mellan hemmamarknadsprisindex - deflator på BNP:s produktionssida - och konsumentprisindex - deflator på BNP:s användningssida. En viss produktändring skulle alltså kunna värderas olika på produktions- och användningssidan, och bidra till avvikelser mellan dessa beräkningar. I praktiken är det emellertid inget som hindrar att en värdering som gjorts utifrån ett förbrukarperspektiv används som approximation av motsvarande värdering ur producentperspektivet, och *vice versa*. Utgångspunkten i en praktisk värderingssituation är att på ett så tillförlitligt sätt som möjligt bestämma effekten på priset av den aktuella specifikationsförändringen.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Prisindex i producent- och importled avser att månadsvis, och inom olika varugrupper, mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i svenska kronor, på svensk-tillverkade varor, totalt och uppdelat på hemmamarknad och export, samt på importerade varor. Statistiken mäter prisutvecklingen i det första försäljningsledet, dvs. de inhemska producenternas försäljningspriser, respektive importörernas inköpspriser. För svensktillverkade varor avses primärt priset *fritt fabrik* vid försäljning på hemmamarknaden, respektive *free on board (f.o.b.)* vid exportförsäljning. För importpriser avses primärt *cost, insurance, freight (c.i.f.)*. Moms

och andra varuskatter ingår inte. Två undantag finns dock: Prisindex för inhemsk tillgång (se nedan) som avser mäta utvecklingen av priset inklusive tull och införselavgifter (f.n. beaktas emellertid inte förändringar av tullar och införselavgifter), samt; en speciell indexserie för petroleumprodukter som inkluderar energi- och miljöskatter.

I prisutvecklingen skall inte medräknas sådana förändringar av priset som är en följd av förändrad kvalitet eller andra prisbestämmande faktorer. I princip skall endast rena prisförändringar, som kommer till uttryck i prissättningen av jämförbara transaktioner, påverka utveckling.

Priset skall vara det som köparen faktiskt betalar, efter avdrag för eventuella rabatter.

Enligt Rådets förordning nr 1165/98 om konjunkturstatistik, skall indexet mäta utvecklingen av priser inkl. varuskatter (utom moms) avseende under månaden inkomna order, i första hand per en viss dag under månaden. Det svenska indexet fortsätter emellertid att i huvudsak spegla utvecklingen av genomsnittspriset för månadens faktureringar, exkl varuskatter.

1.1.1 Objekt och population

Objekten i Prisindex i producent- och importled är transaktioner. Populationen utgörs av alla transaktioner som avser försäljning i producentledet, respektive köp i importledet, av produkter hänförliga till följande varugrupper enligt SPIN 2002:

<u>Avdelning</u>	<u>Benämning</u>
A	produkter från jord- och skogsbruk
B	fisk
C	produkter från utvinning av mineral
D	industriprodukter
E	el, gas, värme och vatten

SPIN 2002 är en klassificering av produkter utifrån aktiviteter enligt Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI 2002, och använder samma beteckningar för produkterna som SNI 2002 använder för motsvarande aktiviteter.

Ytterligare ett objekt, som används för urval och insamling av uppgifter, är företag (se vidare p. 2.2.1).

1.1.2 Variabler

Huvudvariabeln är priset så som det beskrivits under avsnitt 1.1. Priset kan emellertid rapporteras i valfri valuta – en främmande valuta eller omräknat till svenska kronor – varför faktureringsvaluta och rapporteringsvaluta är kompletterande variabler.

I de fall priser rapporteras i utländsk valuta används Tullverkets växelkurser för att räkna om till svenska kronor. Dessa kurser baseras på dagskursen tredje onsdagen månaden före PPIs mätmånad, med viss korrigering för kurser som avvikit med mer än 5 % under mätmånen. Skälet till att denna metod används i stället för t.ex. Riksbankens genomsnittskurser är att främja indexets användbarhet som deflator för utrikeshandelsstatistikens skattningar av export- och importvärden i löpande priser. Totalt lämnas c:a 15 % av samtliga exportprisuppgifter och c:a 25 % av samtliga importprisuppgifter i utländsk valuta, medan övriga priser är i svenska kronor.

1.1.3 Statistiska mått

Prisindex i producent- och importled kan beskrivas som ett kedjeindex med

årslänkar av *Laspeyres-typ*. Ett index enligt *Laspeyres* definieras som

$$I_0^t = \frac{\sum_k P_{t;k} Q_{0;k}}{\sum_k P_{0;k} Q_{0;k}} = \sum_k \frac{P_{0;k} Q_{0;k}}{\sum_k P_{0;k} Q_{0;k}} \times \frac{P_{t;k}}{P_{0;k}},$$

där P_0 och P_t är priset per enhet vid bastidpunkten (0) respektive jämförelsetidpunkten (t), och Q_0 betecknar kvantiteten vid bastidpunkten. Summeringen görs över produkter (indicerats med k). Indexet är i mellanledet ovan skrivet som kvoten mellan det summerade värdet av bastidpunktens kvantiteter vid jämförelsetidpunktens respektive bastidpunktens prisläge. Indexet kan också, som i det sista ledet, skrivas som ett med bastidpunktens värden vägt genomsnitt av varornas priskvoter.

Indexlänkarna i Prisindex i producent- och importled beräknas med den aktuella månaden m år y som jämförelseperiod, och med december år $y-1$ som prisbasperiod. Viktperioden är år $y-2$. En länk kan alltså skrivas:

$$I_{y-1,dec}^{y,m} = \sum_s \frac{V_s^*}{\sum_s V_s^*} \times \frac{p_{y,m;s}}{p_{y-1,dec;s}},$$

och där p_s är priser för den valda specifikationen och där värdevikten är värdet av den transaktionsmängd under år $y-2$ som specifikationen s representerar, omräknad till prisläget i december år $y-1$,

$$V_s^* = V_{y-2;s} \times I_{y-2;g}^{y-1,dec}, \quad s \in g.$$

(Före 2004 har vikter beräknats som $V_s^* = V_{y-2;s} \times I_{y-2,dec;g}^{y-1,dec}$).

Ett kedjat indextal, f.n. med referensår 1990=100, beräknas för månad m år y som:

$$I_{1990}^{y,m} = \frac{100}{\frac{1}{12} \sum_{M=JAN}^{DEC} I_{1989,DEC}^{1990,M}} \times \prod_{Y=1990}^{y-1} I_{Y-1,dec}^{Y,dec} \times I_{y-1,dec}^{y,m}.$$

Den första termen efter likhetstecknet anger prisläget i december 1989 i procent av det genomsnittliga prisläget under 1990. (Indexets referensår 1990 sätts alltså lika med 100.) Den andra termen är den kedjade prisutvecklingen från december 1989 till december år $y-1$ (produkt av årsvisa indexlänkar från december till december). Den sista termen anger slutligen prisutveckling från december år $y-1$ till månad m år y .

Förutom de kedjade indextalen redovisas också procentuell förändring av de kedjade indextalen enligt ovan, sedan föregående månad, och sedan motsvarande månad året innan (årstakten).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Prisindextal beräknas för fem olika *marknader*:

- Hemmamarknadsprisindex, som är ett producentprisindex för den svenska marknaden, och alltså anger prisutvecklingen på svensktillver-

- kade produkter som säljs i Sverige;
- Exportprisindex, som är ett producentprisindex för exportmarknaden, och alltså anger prisutvecklingen på svensktillverkade produkter som säljs på export;
  - Importprisindex, som alltså anger prisutvecklingen på produkter som importeras till Sverige;
  - Producentprisindex, som anger prisutvecklingen på svensktillverkade varor totalt, och som erhålls genom en sammanvägning av hemmamarknadsprisindex och exportprisindex, och;
  - Prisindex för inhemsk tillgång, som anger prisutvecklingen på varor som säljs i Sverige, och som erhålls genom att sammanväga hemmamarknadsprisindex och ett importprisindex beräknat med vägningstal korri-gerade med tull- och införselavgifter.

Indextal redovisas för var och en av de fem marknaderna med fördelning på varugrupper enligt SPIN 2002. (T.o.m. 2003 användes en äldre varugrupsindelning – Prod-SNI 97. Skillnaderna mellan dem är emellertid få. Se vidare i avsnittet 4.1 Jämförbarhet över tiden). De totalindextal som redovisas per marknad avser i den svenska redovisningen avdelningarna A-D, medan de i Eurostats (EU:s statistikorgan) redovisning avser avdelningarna C-E (se avsnitt 1.1.1 ovan). Redovisningens detaljeringsgrad skiljer sig mellan olika produktområden, beroende på deras ekonomiska betydelse samt antal uppgiftslämnande företag och graden av koncentration, som har betydelse vid sekretessprövningen. Den mest detaljerade redovisningen återfinns i Sveriges Statistiska Databaser, där indextal för vissa produktområden redovisas t.o.m 4-siffernivån (undergrupper).

Fr.o.m 2004 har en anpassning gjorts till den nya produktklassificeringen SPIN 2002. Enda konsekvensen på publicerade index är emellertid att produkter inom den tidigare produktgruppen 27.35 Övriga primära bearbetningar av järn, stål och ferrolegeringar (ej EKSG-produkter) numera ingår i produktgruppen 27.1 Järn, stål och ferrolegeringar. Indextalen t.o.m. december 2003 för produktgrupperna 27.100 och 27.3 Annan primär bearbetning av järn, stål och ferrolegeringar ändras inte. Däremot kommer utveckling därefter inom produktgruppen 27.1 att inkludera den tidigare gruppen 27.35 medan denna grupp inte längre påverkar utvecklingen av 27.3.

De fem huvudserierna redovisas också med uppdelning på konsumtionsvaror (i sin tur uppdelat på varaktiga och icke varaktiga), insatsvaror, investeringsvaror samt energirelaterade varor (inkl. och exkl. avdelning E). Denna uppdelning på användningsområden omfattar inte avdelningarna A-B.

Den särskilda indexen för petroleumprodukter (inkl. vissa skatter) redovisas med uppdelning på fyra bränsleslag.

1.1.5 Referenstider

Indextal beräknas primärt för månader, och anger månadens prisläge i förhållande till det genomsnittliga prisläget under 1990. Som framgår av avsnitt 1.1 ovan, speglar indextalen i huvudsak utvecklingen av ett för månaden genomsnittligt pris. Årsmedelindex är ovägda aritmetiska medeltal av månadsindex. Se vidare avsnitt 1.1.3.

1.2 Fullständighet

-

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Det är inte möjligt att ange osäkerhetsmarginaler för de beräknade indexvärdena. Mätfel och urvalsosäkerhet torde ge de största bidragen till osäkerheten i skattningarna, som i synnerhet för detaljerade produktgrupper kan vara betydande.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken baseras på ett urval av *typiska transaktioner*. Urvalet har i huvudsak dragits i enlighet med följande trestegsmodell:

I det *första steget* väljs de varugrupper enligt enligt *Kombinerade nomenklaturen*, KN (tulltaxans statistiska nummer) som ska ingå i undersökningen. Urvalsramar är register med värden per 8-siffrigt KN-nummer som hämtats från utrikeshandelsstatistiken (UHS), för import- och exportprisindex, från den årliga statistiken över industrins varuproduktion (IVP), samt vissa andra källor som t.ex. energistatistiken och jordbruksverkets statistik avseende produktionen inom jordbruk och fiske. IVP utgör den huvudsakliga ramen för hemmamarknadsprisindex sedan de totala produktionsvärdena per KN-nummer reducerats med motsvarande exportvärde. Aktualiteten i registren är statistikåret (för vilket urvalet skall användas) minus två.

Produktgrupper på femsiffernivån enligt SPIN 2002, som har ett värde (import, export, respektive hemmamarknadsproduktion) på mer än 250 mkr väljs ut, och inom varje produktgrupp väljs de mest betydande (ett eller flera) KN-numren. KN-nummer med värden överstigande 350 mkr per år väljs med säkerhet.

I det *andra steget* väljs de mest betydande (en eller flera) producenterna, exportörerna respektive importörerna, av de i det första steget utvalda varugrupperna. Urvalet av dessa företag görs från samma källor som urvalet av KN-nummer.

I det *tredje steget* väljs slutligen en eller flera typiska transaktioner (specifikation) inom den aktuella varugruppen efter samråd med uppgiftslämnaren på de utvalda företagen. I allmänhet utgörs det utvalda objektet av ett aggregat av mer eller mindre homogena transaktioner som är specificerade i huvudsak med avseende på varans fysiska karaktäristika.

Inför varje kalenderår justeras urvalet bl.a. efter en översyn av varugrupper där stora förändringar framkommit. Urvalet modifieras dessutom fortlöpande, främst beroende på att varor utgår. Någon fullständig översyn av urvalet görs emellertid inte, varför företag och varugrupper kan vara kvar i urvalet trots att de inte längre hör till de mest betydande. Uppgiftslämnarna uppmanas årligen att göra en översyn av de i det tredje steget utvalda specifikationerna, och att ersätta dem om de inte längre är typiska för de transaktioner som görs med varor inom varugruppen.

Fr.o.m 2004 är en mindre del av urvalet draget med sannolikhetsurval. Inom grova strata har kombinationer av KN-nummer och företag valts med sannolikheter som är proportionella mot dessas värden.

Antalet insamlade prisuppgifter är c:a 1500 för svenska marknaden, c:a 1000 för exportmarknaden och c:a 1300 för importmarknaden. Knappt 1200 företag lämnar uppgifter.

De värdebelopp som ligger till grund för sammanvägningen av enskilda priskvoter, allokeras från urvalsramarna ovan enligt följande:

- värden för utvalda produktgrupper (5-siffer SPIN 2002 eller inom SPIN de fyrsiffriga HS-numren) fördelas på de inom produktgruppen utvalda KN-numren så att de KN-nummer vars värde är större än eller lika med SPIN-gruppens totala värde dividerat med antalet utvalda KN får en vikt som motsvarar dess andel av produktgruppen. Resterande vikt fördelas lika mellan övriga KN. Dessa mindre KN representerar alltså utöver sig själva även de KN som inte är utvalda. Före 2003 gjordes fördelningen proportionellt mot de utvalda KN-numrens värde;
- inom KN-nummer fördelas värdena på producenter/importörer på liknande sätt.
- inom företag fördelas värdet på de utvalda specifikationerna (inom KN-numret) i lika stora delar, eller enligt underlag som kan erhållas från uppgiftslämnaren.

Före 2003 fördelades värdena inom produktgrupper och mellan företag i proportion till de utvalda enheternas andel av värdet. Med den fördelningsprincip som nu tillämpas efterliknas den fördelning av vikterna som skulle erhållas automatiskt om enheterna i urvalet vore dragna med sannolikheter som var proportionella mot deras storlek.

Exempel: Anta att inom en produktgrupp har valts tre enheter som svarar för 40, 9 respektive 1 procent av värdet. Eftersom $40 > 100/3$ får den första enheten vikten 40 medan de andra båda får vikten $(100-40)/2=30$. Med det tidigare sättet erhöles vikterna $40/(40+9+1)=80$, $9/(40+9+1)=18$ respektive $1/(40+9+1)=2$.

Resultatet med den nya metoden är alltså en jämnare fördelning av vikterna, vilket bedömts vara mer effektivt.

I undantagsfall kan värdebelopp med bättre aktualitet än y-2 utnyttjas.

För skattningsförfarande i övrigt, se avsnitt 1.1.3.

Urvalet svarar för en inte oväsentlig osäkerhet i skattningarna.

2.2.2 Ramtäckning

IVP samlar in uppgifter om försäljning av egentillverkade varor vid arbetsställen inom industriföretag med minst tjugo anställda och industriarbetsställen med minst tjugo anställda inom andra företag; för några enstaka branscher gäller minst tio anställda. För gruppen 10-19 anställda i övrigt görs modellskattningar med hjälp av ett administrativt material (standardiserade räkenskapsutdrag) från Riksskatteverket (RSV). Detta material ger en total försäljning per företag, vilken sedan inom IVP fördelas på KN-nummer. IVP täcker således för varuproduktion endast företag ovanför en storleksgräns, vilket leder till en täckningsbrist i PPI. Modellskattningar görs för svarsbortfall.

Beträffande UHS täcks all export och import med länder utanför EU via tulluppgifter. För handel med länder inom EU insamlas uppgifter blankettvägen från företag med utförsel- respektive införselvärderna om minst 1,5 mkr på tolv månader. Från företag med värden under 1,5 mkr och företag med bortfall skattas uppgifter via RSVs momsregister och modeller för varufördelning.

UHS har en viss övertäckning p.g.a. att varor importeras till Sverige och sedan exporteras utan någon ytterligare förädling. Det ger inte bara en övertäckning i ramarna för importprisindex och exportprisindex, utan också en undertäckning i hemmamarkandsprisindex, eftersom för mycket av produktionen räknas som export.

Felklassificeringar i ramarna leder till såväl under- som övertäckning.

Felkällan ramtäckning torde som helhet ge ett måttligt bidrag till osäkerheten.

2.2.3 Mätning

För mätning används en s.k. skyttelblankett som innehåller den valda specifikationen. Blanketten sänds ut varje månad och uppgiftslämnaren kompletterar med uppgift om priset för den senaste månaden. Drygt hälften av prisuppgifterna rapporteras emellertid med TDE-teknik (*Tuchtone Data Entry*). I det fallet rapporteras priset med telefonens knappsats, istället för med blanketten. I båda fallen har uppgiftslämnaren möjlighet att kommentera den lämnade uppgiften.

Priset ska avse över tiden jämförbara transaktioner. P.g.a. att valda specifikationer utgår och måste ersättas, samt att specifikationerna ofta är så vida att de tillåter vissa skillnader, påverkas emellertid index i någon utsträckning av förändringar i försäljningens respektive importens sammansättning. Det senare (vida specifikationer) kan komma till uttryck i en felaktigt volatil prisutveckling, men också i ett långsiktigt systematiskt fel p.g.a. kvalitetsglidning. Vid specifikationsändringar tillämpas ett antal tekniker för att justera baspriset så att det skall vara åtminstone något så när möjligt att jämföra med priset för den aktuella specifikationen. Justeringarna kan baseras på direkta värderingar av vilken effekt förändringen haft på priset, eller på indirekta metoder – t.ex. om transaktioner enligt den gamla och den nya specifikationen skett under en överlappande period, kan prisskillnaden antas spegla värdet av specifikationsändringen. För personatorer (importprisindex) används s.k. hedonisk regression för kvalitetsvärdering.

Priserna ska vara sådana som betalas i faktiska transaktioner. Inom framför allt livsmedelsbranschen lämnar emellertid en del uppgiftslämnare listpriser, utan att rabatter dragits ifrån priset. Det leder till fel då rabattsatserna ökar eller minskar.

Då uppgiftslämnaren själv räknar om prisuppgifter från främmande valuta till svenska kronor förekommer att valutasäkrade eller förutbestämda kurser o.dyl. används, vilket vilket leder till att indexet ej speglar prisutvecklingen enligt vid transaktionstillfällena aktuella värden på den svenska kronan.

Felkällan mätning torde tillsammans med urval ge det största bidraget till osäkerheten.

2.2.4 Svartsbortfall

Det föreligger skyldighet enligt lag för företagen att lämna prisuppgifter. Svartsbortfallet för en normal månad är c:a 1-2 % av prisuppgifterna. Bortfallet beror i regel inte på vägran, utan på att kontaktpersonen inte är anträffbar. Detta gör att bortfallet är större för mätmånaderna juni och juli än för andra månader.

Vid bortfall används (imputeras) föregående månads prisuppgift. Detta gäller även i de fall när ingen försäljning eller import förekommit under mät månaden.

Denna felkälla torde ge ett måttligt bidrag till osäkerheten.

2.2.5 Bearbetning

Prisuppgifter som insamlats på skyttelblanketten registreras manuellt. Samtliga insamlade prisuppgifter granskas därefter i huvudsak på mikronivå. Prisnoteringar med mycket stor förändring eller med stor effekt på totalresultat tas ut på en särskild lista för extra prövning. Vid insamling via TDE (*touchtone data entry*; knapptelefon) finns dessutom en speciell kontroll inbyggd i dialogen. Denna gör uppgiftslämnaren medveten om när priserna förändrats mer än 5 % från förra månaden, och då ges möjlighet att korrigera priset eller tala in en kommentar till prisförändringen. Vid oklarheter kontaktas uppgiftslämnaren.

Denna felkälla torde ge ett relativt litet bidrag till osäkerheten.

2.2.6 Modellantaganden

Av olika skäl saknas mätningar för en del betydelsefulla produktgrupper. Det kan t.ex. bero på att varugruppen karaktäriseras av unika, s.k. skraddarsydda produkter, vilket gör det omöjligt att mäta priser för över tiden jämförbara transaktioner. Prisutvecklingen för dessa antas följa en annan näraliggande varugrupp inom vilken prismätningar görs, alternativt samma varugrupp men på en annan marknad.

Denna felkälla torde ge ett visst bidrag till osäkerheten.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Både uppgiftsinsamling och publicering är månatliga. Dessutom publiceras årligen indextal avseende kalenderår.

3.2 Framställningstid

Statistiken publiceras ca 25 dagar efter periodens slut.

3.3 Punktlighet

Månadsstatistiken publiceras den dag (kl.10.00) som anges i den kalenderårsvisa publiceringsplanen.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Från och med 2004 redovisas indextalen enligt SPIN 2002 (Standard för svensk produktindelning efter näringsgren). Skillnaderna jämfört med den tidigare produktindelningen Prod-SNI 97 är få och för de redovisade indextalen är den enda skillnaden att produktgruppen 27.1 Järn och stål samt ferrolegeringar nu även inkluderar produkter enligt den tidigare gruppen 27.35 Primärbearbetat järn och stål ej EKSG-produkter. De sedan tidigare beräknade indextalen för grupperna 27.1 och 27.3 har emellertid inte ändrats. Förändringen innebär endast att indextalen för dessa båda grupper fr.o.m januari 2004 framskrivs med prisförändringen inklusive respektive exklusive icke EKSG-produkterna.

Produktindelningen enligt Prod-SNI 97 introducerades 1995. Indextal enligt denna indelning finns tillbakaräknad för perioden 1990-94, baserat på vägningsstal som speglar produktionens och utrikeshandelns sammansättning under 1993. För tidigare index, t.o.m. december 1994, har arvalsallokering och viktberäkningar samt redovisning baserats på en produktindelning enligt en äldre näringsgrensindelningen, SNI 69. Den serien redovisades med referensåret 1968=100. Skillnaderna mellan denna och Prod-SNI 97 är betydande. Det rekommenderas att man om möjligt använder den gamla serien för tid före 1995. Vid kedjning rekommenderas att länkningen görs vid december 1994.

Byte av varunomenklatur har gjorts dels för mätåret 1988, från CCCN- till HS-nomenklaturen, dels för mätåret 1998 från HS- till KN-nomenklaturen. Dessa förändringar påverkar inte den publicerade indelningen, men de har försvårat viktberäkningarna.

Index t.o.m. 1979 beräknades som ett fastbastindex, vilket innebär att någon

årlig uppdatering av vikterna inte gjordes.

Se även avsnittet 1.1.4 Redovisningsgrupper.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

En viktig användning av Prisindex i producent- och importled är omräkning av belopp i löpande priser till värde i fasta priser, inom nationalräkenskapssystemet, utrikeshandelsstatistiken och annan ekonomisk statistik. De avgränsningar och standarder som används överensstämmer ganska väl. Den kortperiodiska ekonomiska statistiken är emellertid inte fördelad på produktgrupper varför fastprisberäkningen där blir något mer schablonmässig.

Prisindex i producent- och importled avviker på ett några punkter från de gemensamma regler som EU fastställt på området (se avsnitt 1.1). I förhållande till enskilda länder kan avvikelserna vara såväl större som mindre.

Den använda produktindelningen, SPIN 2002, grundar sig på EU:s produktindelning Classification of Products by Activity (CPA 2002) och är identisk med denna ned t.o.m. den fjärde siffran.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken görs tillgänglig via pressmeddelande; publikationer: Statistiskt meddelande (månads och år) med beteckningen P 10 SM, SCB-Indikatorer och tidningen Byggindex; SCB:s hemsida SAMT; Sveriges Statistiska Databaser (SSD). Vissa förändringstal (avseende export-, import- och producentprisindex) läggs ut elektroniskt i Ekonomisk snabbstatistik i samband med publiceringen. Den mest detaljerade publiceringen görs i SSD, där i många fall indexserier ned till SPIN 2002, 4-siffernivån, publiceras. Inom vissa varuområden kan mer detaljerade indexserier beställas.

5.2 Presentation

Se avsnitten, 1.1.3 och 5.1.

5.3 Dokumentation

Det finns en speciell, av International Monetary Fund (IMF) standardiserad dokumentation, över PPI. Den är tillgänglig på IMF:s hemsida under adress <http://dsbb.imf.org/country/swe/ppimeth.htm>

Using Hedonic Regression for Computer Equipment in the Producer Price Index, R & D Report 1989:25, SCB. Beskrivning på engelska av användningen av s.k. hedonisk regression för kvalitetsvärdering av personatorer.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar kan utföras på beställning. Primärmaterial finns tillgängligt och kan efter särskild prövning och avidentifiering nyttjas för forskningsändamål.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om och frågor rörande PPI kan fås genom att ta kontakt med prisprogrammets jourtelefon 08-506 944 68 eller via e-post med adress priser@scb.se. Även den centrala informationsservicen vid SCB kan kontaktas.

